

Hervormde Gemeente
Ouderkerk aan den IJssel

Beleid en Protocol Veilige Gemeente

Vastgesteld op 26-03-2025

Inleiding

De gemeente wordt vaak het lichaam van Christus genoemd, met ons als Zijn leden. In dat lichaam is het omzien naar elkaar, bijstaan in nood, steun vinden in twijfel en daardoor sterk staan in de wereld essentieel. De kerk heeft de verantwoordelijkheid om een omgeving te creëren waarin iedereen, ongeacht leeftijd, geslacht, achtergrond of kwetsbaarheid, zich veilig en gewaardeerd voelt. Met alle mooie kanten die ook in onze gemeente zichtbaar en voelbaar zijn, moeten we ook belijden dat hier op aarde deze gemeenschap niet volmaakt zal zijn. Het bestaat tenslotte uit onvolmaakte leden. We moeten dan ook in afhankelijkheid maatregelen nemen om juist de zwakste leden te beschermen tegen zondig gedrag door andere leden in woorden en daden.

Dit document is een overzicht van een protocol dat zich richt specifiek op het voorkomen van (seksueel) misbruik van pastورانten door betaalde kerkelijk werkers en kerkelijke vrijwilligers. Het is een aanvulling op het protocol van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN), en biedt duidelijkheid over waar de betaalde kerkelijk werker/kerkelijk vrijwilliger informatie kan vinden waar meldingen gedaan kunnen worden, waar ondersteuning beschikbaar is en hoe de preventie gewaarborgd is.

Dit document is ter feedback ingediend voor de kerkenraadsvergadering van 19 februari 2025, om in een latere vergadering vastgesteld te worden.

Definitie en scope

(Seksueel) misbruik kan bestaan uit machtsoverschrijding door een betaalde kerkelijk werker of vrijwilliger, gericht op gemeenteleden. Het benadrukt dat dit geleidelijk en subtiel kan ontstaan, inclusief verbale toenadering en via sociale media. De definitie omvat de beleving van het slachtoffer als leidend criterium, ongeacht de intentie van de dader. Het benoemt duidelijke grenzen in machtsverhoudingen en benadrukt dat zelfs toestemming van een minderjarige niet voldoende is om machtsmisbruik te rechtvaardigen. Meer informatie en handreiking over dit onderwerp is te vinden op:

- Interkerkelijk samenwerkingsverband Meldpunt seksueel misbruik in de kerk ([SMPir.nl](https://www.smpir.nl))
- Werkboek voor predikanten die gemeenteleden begeleiden bij het verwerken van seksueel misbruik in pastorale of gezagsrelatie. Met voorbeelden en informatie over de mogelijkheid van begeleiding door vertrouwenspersoon van de SMPir ([Slachtofferbegeleiding: \(SMPir.nl\)](https://www.smpir.nl)).
- Veilige Kerk ([Veilige kerk.nl](https://www.veilige.kerk.nl))

Preventie

Als preventie en bewustwording zijn door de kerkenraad onderstaande preventiemaatregelen genomen:

Hervormde Gemeente Ouderkerk aan den IJssel

- Aanstellen van 2 vertrouwenspersonen (zie hoofdstuk over Vertrouwenspersonen)
- Jaarlijks verslag en evaluatie van Vertrouwenspersonen aan kerkenraad (minimaal aantal meldingen en of hier melding naar SMPR noodzakelijk was)
- Publicatie via de website van 'Beleid en Protocol Veilige Gemeente' (dit document) en 'Gedagscode en Algemene Omgangsregels'
- Bewustwording bij gemeenteleden: minimaal 1x per 2 jaar zal middels een bijeenkomst of via een artikel in de Kerkbode aandacht gegeven worden aan het thema 'veilige kerk'. Dit kan door de commissie Veilige Gemeente en/of vertrouwenspersonen gedaan worden, i.o.m. met de scribe voor de planning ervan.
- Bewustwording bij de jongeren van de gemeente d.m.v. voorlichting op de catechisatielessen. In de gebruikte methode zijn (seksuele) relaties en intermenselijk contact al onderdeel van het curriculum. Daar kan door de catecheet, eventueel in samenwerking met de vertrouwenspersonen, vorm aan gegeven worden.
- Voor de leidinggevenden van onderstaande verenigingen en clubs wordt een VOG aangevraagd. De aanvraag en registratie loopt via de verantwoordelijke perso(n)en(en) voor VOG.

Dit betreft:

- Dominee
- Kerkenraadsleden (ook bij herbevestiging) inclusief kerkrentmeesters
- Bezoekbroeders/-zusters
- Wijkteamleden
- Jeugdwerkleiders/Mentoren
- Ouderbezoek (Commissie bezoek en Ouderenwerk)
- Crèche
- Vertrouwenspersonen
- Schuldhelpverlening/Diaconieassistentie
- Alle jeugdclubs/verenigingen moeten specifiek voor hun eigen doelgroep van (jonge) kinderen de 'Gedagscode en Algemene Omgangsregels' toepassen. Deze gedragsregels worden bij de start van het seizoen besproken met de (nieuwe) leidinggevenden. Deze gedragsregels zullen onderdeel van de Jeugdwerkhandleiding worden.

Gedagscode en Omgangsregels

Er is een gedragscode opgesteld, deze is separaat bijgevoegd aan dit protocol.

Vertrouwenspersonen

Voor het veilig kunnen delen van eventuele onaangename situaties of incidenten is het belangrijk om enkele onafhankelijke personen in de gemeente aan te stellen, zogenaamde vertrouwenspersonen. Deze moeten zichtbaar en laagdrempelig benaderbaar zijn voor gemeenteleden. Zij bieden een luisterend oor en kunnen adviseren bij eventuele te nemen stappen. De taken betreffen:

- Bieden van een luisterend oor aan degenen die met verhalen, vragen of meldingen met betrekking tot veiligheid komen.

Hervormde Gemeente
Ouderkerk aan den IJssel

- Adviseren over te nemen stappen en ondersteunen bij de uitvoering daarvan.
- Geven van gevraagd en ongevraagd advies aan de kerkenraad over gesignaleerde knelpunten en preventieactiviteiten.

Het aanstellen gebeurt op de volgende wijze:

- De kerkenraad benoemt de vertrouwenspersonen.
- De vertrouwenspersonen bestaan uit een man en een vrouw.
- De vertrouwenspersonen moeten een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) kunnen overleggen.
- De belofte van geheimhouding wordt afgelegd voor de kerkenraad.
- De vertrouwenspersonen zijn gebonden aan het PKN-protocol en aan dit aanvullend protocol.
- Namen, telefoonnummers en e-mailadressen van de vertrouwenspersonen staan op de website gepubliceerd.
- De vertrouwenspersonen zullen een of meerdere cursussen volgen, die nodig zijn voor een passende uitoefening van zijn/haar functie
- De vertrouwenspersonen zijn verantwoording schuldig aan de kerkenraad. Dit houdt in dat zij eenmaal per jaar van hun werkzaamheden (schriftelijk) verslag uitbrengen aan de kerkenraad. In dit verslag wordt geen specifieke informatie over individuele zaken, zoals namen van betrokkenen e.d. opgenomen.

Mocht er in de gemeente (seksueel) misbruik gesignaleerd worden of hulp gevraagd worden (met name tot 18 jaar), dan dient contact gezocht te worden met SMPR, meldpunt seksueel misbruik in de kerk: (030) 303 85 90, info@smpr.nl. Dit kan gebeuren door de klager of de vertrouwenspersoon. Bij de vervolgstappen laat de vertrouwenspersoon zich adviseren door het SMPR. Omdat er sprake is van misbruik van een minderjarige en het misbruik nog plaatsvindt, worden de ouders z.s.m. ingelicht. Als het gaat om strafbare feiten zullen er ook juridische stappen ondernomen worden.

Veilig Jeugdwerk

Een bijzondere plaats in het beleid over veiligheid heeft de jeugd. Zij zijn natuurlijk kwetsbaar en schade in de jonge jaren heeft groot effect voor het gehele leven, zo is ook gebleken uit de ervaringen die soms in media naar voren komen. Niet alleen het effect op het dagelijkse leven van een slachtoffer is vaak groot, maar ook het geloofsvertrouwen kan zeer zware schade oplopen.

Selectie en Training van Vrijwilligers

Het is dus essentieel om de selectie van vrijwilligers voor jeugdwerk zorgvuldig te doen. Dit proces is beschreven in de Jeugdwerkhandleiding. Ook is het goed om periodieke evaluatie van hun geschiktheid te doen. Dit vindt al plaats in (jaar)vergaderingen van leidinggevenden van een club of vereniging en kan eventueel in de jeugdraad vervolg krijgen. Hier moet niet alleen naar didactische vaardigheden gekeken worden maar dus ook of iemand geschikt is om een veilige omgeving te (helpen) bieden, soms in relatief kleine setting. Dit gaat verder dan alleen het opvragen van een VOG en vergt tactische beoordeling door overige leiding, jeugdraad, jeugdouderling en eventueel verdere kerkenraad.

Hervormde Gemeente
Ouderkerk aan den IJssel

Daarnaast is het belangrijk toerusting te bieden. Er zijn trainingen en workshops voor jeugdleiders over veilig jeugdwerk en het herkennen van grensoverschrijdend gedrag. Dit zal dus meegenomen moeten worden in de overige toerusting.

Omgang met (jonge) kinderen

We streven in onze gemeente naar een transparant maar geborgen omgeving voor zowel kind als leiding. De maatregelen dragen hieraan bij. Een goede manier om extra bescherming te bieden en incidenten (of de schijn van) te beperken is het toepassen van het vierogenprincipe, waarbij twee personen (waaronder eventueel een oudere jongere als leiding) aanwezig zijn bij groepen van minderjarigen. Praktisch is dit niet altijd haalbaar maar het is wel een goed streven en wanneer het niet mogelijk is, verdienen de gedragsregels (zie Gedragscode en Omgangsregels Hervormd Ouderkerk) juist in deze groep extra nadruk.

Interventie en Nazorg

Mocht er (vermoeden van) grensoverschrijdend gedrag zijn, is het zaak hier zorgvuldig mee om te gaan. Dit betekent:

Interventie, Meldpunten en Ondersteuning

Bij (vermoeden van) (seksueel) misbruik in pastorale of kerkelijke gezagsrelaties kunnen betaalde kerkelijk werkers/kerkelijke vrijwilligers voor het melden ervan, advies en ondersteuning terecht bij:

- De vertrouwenspersonen
- Meldpunt seksueel misbruik in de kerk (SMPR)

De vertrouwenspersonen fungeren binnen de gemeente als centraal punt voor het melden van of advies vragen bij (een vermoeden van) (seksueel) misbruik. Zij vragen samen met de Commissie Veilige Gemeente ook aandacht voor preventie van misbruik en zijn alert op de uitvoering van beleid daarvan. Hierin leidend is het [‘Protocol voor gemeenten die geconfronteerd worden met \(seksueel\) misbruik in pastorale en gezagsrelaties’](#) van de Protestantse Kerk in Nederland (PKN).

Nazorg

Bij en na het melden van incidenten blijft het essentieel dat de gemeente slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag ondersteunt, veiligheid biedt en pastoraal bijstaat. Dit is natuurlijk afhankelijk van betrouwbaarheid van de melding maar zodra (in vertrouwen) predikant, wijkouderling of andere pastoraal werkers binnen de gemeente op de hoogte gesteld zijn, moet in samenwerking met de vertrouwenspersonen zorggedragen worden voor aandacht, gebed en andere vormen van omzien naar het slachtoffer.

Ook de dader heeft recht op pastorale zorg, tijdens en na de melding en verdere afhandeling. De begeleiding van de dader mag echter niet dezelfde persoon betreffen als de slachtoffers.